Излази три пута на недељу: Уторником, Четвртком и Суботом.
Стаје у Србији на годину 120 гр., на 6 мес. 60 гр., на 3 мес 30 гр.; а у Аустрији: на годину 12 фор., на 6 мес. 6 фор., на 3 мес. 3 фор. без штемпларине.

ВИДОВ ДАН.

За огласе плаћа се по 2 гр. ч. о врсте за три пута.
Ненаплаћена писма примају се само од дописника и шиљу се на редакцију; а пренумерацију у наплаћеном писму прима администрација. Обе су у старом здању бр. 54.

БРОЈ 45. У Београду, 22. Априла 1865. ГОДИНА V.

Према ономе шта се догодило у Америци, вредно је да се још један пут, и мало изближе, посмотри шта се од Џонсонова президентства може изметнути за европске одношаје.

С гледишта најновијега ратног права није могућно да се не искаже, да је Енглеска то право повредила у Америци. Свака држава има право, да своје границе — било на мору или на суву — затвори од спољашњег света, на име пак кад то нужда и потреба налаже. Од овога умног права поситивним је уговорима направљено умправо поситивно.

Север се послужио тим правом, и то по најправеднијем основу на свету, по праву да себе сачува, — а Енглеска се није осврталa на то право. За што? Да л' из каких виших државних призрења? Не; само за то, што је енглеска индустрија требала памука. Истина да је Енглеска, као што кажу, крријумчарећи увлачила у јужна пристаништа и прах и олово, али то је била тек споредна ствар; јер ма да стара Енглеска није имала братских осећања према савезу и приклањала се југу, ипак овај последњи није требовао њезина праха: имао га је и код куће изобила. Енглеска је дакле ту повредила право, да сачува интерес нижега реда, а то је север испунило гњевом.

Али још и више. Што се Девис онако упорно противљаше, то се — већином барем — може разјаснити оним, како су на Темзи били расположени: где се уздржаваше устати јавно, ту радише из потаје. Голема конкуренција, коју Америка прави „краљици морској" по свим трзима, исполински развитак северно-американске флоте, свеза пријатељства, коју је Америка скопчала по Европи с неким странама, које Енглеској нису са свим миле, — то је све енглеску политику извело на пут, који се савезу као таковом не може допасти, који је северу са свим убитачан. Линкун обновивши велики савез држава учинио би тиме да Енглеска умукне па можда би је оставио с миром због оних поступака: Линкунова велика и доиста чиста и правична политика многе би маленкости прегорела, он би се показао умерен и помирљив и онде, где би право имао да се и као непријатељ покаже. Али Линкуново место заузе Џонсон; а овај, као што сведочи његова беседа, не заборавља увреде и у стању је да неправду накрми силом, он благих осећања има у себи мање него опорих, и „праштати" уме мање него „светити се". Тај ће човек на повређено право одговорити силом. Знамо истина да у Америци не влада један само човек; али је народ американски остао исти. Ко познаје нарав овог народа, признаће да ће се он придружити поступку Џонсонову: Американци више гледају на неповредност своје државе него можда и многи други данашњи народи, јер прво републиканци далеко више љубе част своје отаџбине него иначе ма који други грађани, а за тим што се Американци осећају увређени баш оном силом, коју су се научили сматрати отпре као свог угнетача а доцније као потајнога противника. Линкуну, који уживаше љубав и поштовање својих суграђана, какво пре њега за ово 90 година уживаху у Америци само двојица: *Уашингтон* *) и *Џеферсон* **), — лако би било народ склонити да буде умерен, а Џонсону ће опет ласно бити да Американце своје дигне да се освете. Канада му је ту, због које су одавно у распри с Енглезима. Али Енглеска има се бојати не само за Канаду, — Америци планови иду много даље: Америка зна сад колико је снажна! Енглеској ће се смести путови и у Европи а и другде још. Ако сад Америка позове Albиона на мегдан, то у овај мах није могућно знати где ће се пријатељство опет скопчати. Заплет ће се започети с Канадом, а свршити Бог зна где у источној Индији, на далеком истоку. Сви европско-азијатски одношаји могу се преобразити, могу постати са свим друкчији. Јер чини се истина да је ствар тамна и врло далеко, али је питање кад дође до енглеско-американског рата да ли ту когод не ће моћи прилику да нађе да предузме штогод, што ће имати тешких последица? Узвишени препороћај американске велике силе може препородити и сав свет. Таковог чега још не беше у историји, али и Америка до сад је у историји нешто јединствено. Што је сад учињено с ону страну океана, на то се једва и помишљати смело, па то може бити и с ову страну, ако се за сад и не сме у мислима тако далеко погледати.

Али и с друге стране може президентство Џонсоново имати великих последица. Једна је европска сила подигла монархију на американској земљи, не ће ли сад северни Американци упитати: којим се правом то учинило? Каква начела исповедају Американци, и почем су снажни као и она сила, то се слободно може рећи да ће се родити рат ако овако што упитају. Кад држава једна навали ратом на другу, ту још нема права да се овој одређује какве форме да буде. Американци ће за цело такав поступак одбити, јер иначе не може се знати да ли се не ће још гдегод учинити такав пример. Доживели смо рат руско-источни, француско-италијанско-аустријски, али ту се државној форми, каква је постала историјском нуждом, не променише темељи. Зар би се американској великој сили замерило, што у суседству свом не трпи појаве да мењају држави форму? Зар би се у Европи допустило, кад би Америка противно штогод покушала код нас? Само немоћ може таково што допустити, а савез американски најснажнија је држава на свету, и после овога исполинског четиригодишњег рата не само се није исцрпла него је и још већма ојачала, а сила, која уживa пуну своју снагу, не ће и не може хтети да мирним очима гледа шта је у Мехици урађено, јер то би значило оставити се и са свим се одређи американског позива. Али шта ће чинити Француска? Француској је част на коцки, она колико год може мора чувати оно што је израдила. Рат је дакле по готову неизбежан Да остане при начелу немешања, Џонсон нити ће хтети нити смети: кад суседа мог гори кућа, зар у опасности није и моја? Могу ли с миром гледати да се ватра шири, кад је ту и моја кућа?... Не ћемо даље да разлажемо ствар, макар да бисмо још много узрока могли навести, због којих ће Америка приморана бити да се умеша у Мехици.

Али као што ће Канада бити само почетак а не и крај енглеско-американском рату, тако је исто и с Мехиком. Ту има много вулкана, из којих се може на далеко распалити ватра. У Европи самој, где би не нерадо видели да се онај на Сени заплете гдегод, наћи ће се Америци много партизана, много више него што се можда и мисли. И тако опет долазимо до тога, да би рат у Мехици био пресудан догађај и за Европу, пресуднији можда него сви догађаји, који се за ово 50 година збише на европском континенту.

Тако дакле видимо где смрт Линкунова отвора нове изгледе: ови се морају добро посматрати, ма се у ствари показало и само гдешто.

*) Ђорђе Уашингтон, први президент и оснивателј републике од 1789—1796.

**) Тома Џеферсон трећи президент од 1801—9.

ОРГАНИЗОВАЊЕ КРЕДИТА У СРБИЈИ.

II. КРЕДИТ.

(Продужење.)

Ми показујемо у главноме форму, а оно се речи могу мењати и друкчије, само се свакојако паланчанин обвеже да ће кроз уречено време платити одређену суму. Овакав се акт зове онда обвезаница или *промисорска нота*. Или у место ње могло је бити да чизмар *А.* (овде Петар Петровић) седне па напише:

„Од данас за три месеца платићете мени (или Н. Н.) или по наредби сто талира у сребру."

„Г. Јовану Јовановићу у Паланци".

„Петар Петровић."

Паланчанин онда *акцептира*, т. ј. својим потписом призна и потврди да пристаје. Оваково се писмено зове *меница*. У земљи, у којој је кредит иоле развијен, меница има веома велику улогу. Постала је у некоме смислу посредница саобраћаја као новац. Постала је не само израз и изјава кредита него и основа новоме кредиту. Чизмару *Б.* ваља набавити н. пр. за 100 талира коже да се ради. Ако није рад или и не може да готовим новцем плати кожару у Београду, то му може (наравно ако овај на то пристане) или од себе дати промисорску ноту или меницу на себе, или најпосле може дуг онај, који му паланчанин дугује, пренети на кожара са свим просто тиме, што ће на леђима од менице оне написати „платите г. Н. Н. (име кожарево) или по наредби" и потписати име своје. Може бити да кожар београдски има баш у оној паланци својега човека, у којега купује сирову кожу, може бити да му је баш и дужан 100 талира за ту сировину и да му је ваља платити. Сад у место да по пошти или по прилици каквој пошље пакет са сто талира у сребру, што би га стало труда, времена и осим повеће поштарине још једнако и ризика, у место свега тога може он да у обичноме писму пошље меницу ону, и ако се баш тада три месеца од дана кад се меница издала навршило, онда ће једнога јутра доћи паланчанину у дућан његов први сусед, човек који шиље сирове коже у Београд, и поднети му да плати што је дужан. Још ако је и сам тај човек дуговао паланчанину сто талира, онда се међу овим људма обрнуло у трговачкоме послу четири стотине талира, а талир није зазвецнуо. Колико се ту времена, колико капитала заштеди! Колико се ту капитала, који би иначе посредовао обрт, могло узети па уложити у производну радњу!

Али може бити, и још пре може бити, да чизмар београдски треба да плати својим калфама, или му друкчије ваља уставити радњу. Не може им ни понудити меницом да плати или тек само у са свим изванредној прилици. Ако нема друга извора осим менице оне и ако нема кога, који ће му на њу новаца позајмити или је и купити, — онда ће чизмар наш доћи у невољу да затвори радионицу своју па у најбољем случају тек после три месеца да је отвори, т. ј. кад приспе време да се меница исплати. Занацијa, особито који на мало ради, треба непрекидно неку суму новаца да подмирује трошкове свога занатлијскога рада, и кад не би било некога који би му сигурне менице откупио и новцем исплатио кад му затреба, наравно да ни он не би могао никад пристати да му неко други посао његов меницом плати. Тако без вероватности да ће у свако доба неко бити који ће кредитору добру меницу откупити, не би кредит никако ни постојати могао. Овако полутанска кредитна система била би само више на несрећу — продукција у место да сигурно и поуздано напредује, помицала би се несигурно и свакога би часа застајавала. Овим би се опет на тргу веома опасно усколебао одношај између понуде и тражње. Без обзира на тражњу и независно од ње понуда би изненадно опадала и цене би нагло скакале да опет нагло падну, кад занацијама од страха да цене не падну још ниже с ојачане конкуренције или што им иначе треба новац дође невоља да распродају по што по то. Очевидно је да би трг овакав био као у некаквој грозници. А свему томе помогао би у многоме и многоме завод какав, који би чизмару нашем и свакоме другом

солидном занацији дао средства да продужи радњу своју или да мирно почекати може док се на тргу не отворе природније одушке којима ће јака понуда без велике штете или бар са што мањом штетом понудилаца потећи те опет доћи у правилан одношај према понуди. Ово показује у каквој је тесној свези с кредитном системом установа, која је позната под именом *банке.*

(Свршиће се.)

НАРОДНИ САБОР СРПСКИ У КАРЛОВЦИМА.

Тридесетдруга седница од 15. Марта 1865.

(Продужење.)

Др. *Милетић:* Питање ово има две стране, једну правну а другу политичну, — правну кад се пита шта бисмо морали, а политичну кад је реч шта бисмо требали да Румунима дамо. Што се правне стране тиче, одбор је пронашао, да Румуни не могу од нас ништа тражити. Румуни оснивају своје захтевање на темељу конфесионалном, сматрајући фондове и манастире за заједничка добра православне цркве у Аустрији, која је једну јерархију имала, и почем се они јерархично деле, то да им саразмеран део припада. Но кад би то тако било, то бисмо још даље ићи могли, и почем су и Ердељ и Буковина, потпадајући у спиритуалним и догматичним стварима под митрополита српског, били у тој заједини, то бисмо и ми могли имати дела у великом фонду буковинском па из њега тражити штогод, које очевидно не стоји. Ја држим, да се ово питање сматрати може не с конфесионалне, него с народне точке, и то по привилегијама народу нашем датима. По тим привилегијама јерархија је *српска,* владике такође српске, фондови су постали на основу привилегија српских, по којима су посмртине, па по аналогији и интеркалари владика и митрополита у фондове у Карловцима утицали, од којих се неприкосновени фонд зове „за благо народа“ („фундус ин бонум национс“), и то наравно српског народа, на који привилегије и гласе. Што се политичне стране тиче, највише се наводи, да ми слоге и љубави ради треба Румунима да дамо 250.000 фор. Ја сам један од првих, који желим да се слога међу нама поврати, која је владањем јерархије наше над Румунима поремећена. Ова је слога и једноме и другом народу нужна, јер смо и један и други народ тек *трпен* у овој држави, немамо политичног живота свога, и треба заједнички да се помажемо, да политични положај свој у овој држави задобијемо. Али тога ради није нужно да ми претеране жртве приносимо. Колико је нама стало до те слоге, толико ако не више мора и њима стојати. Политична права много су већа блага, него 100 и 200 хиљада фор. више или мање, што не ће слогу пореметити моћи. А баш кад би те слоге ради и ишли до крајње границе, да им 250 хиљада дамо, где је гарантија да ће се они тим задовољити, и да ће се слога, ако од новаца зависи, повратити? Ја те гарантије не видим. Узмите само шта је до сад било како су повереници румунски амо дошли. Румуни се не хтедоше ни једним словцем нашем сабору обратити, још мање у сабору се видети дати, не обратише се ни писмено ни лично сабору, но предадоше протокол закључења својих г. царском комисару, од кога смо само извод 4-те точке и то у препису добили. Је ли то начин, који нам даје моралну гарантију да иду на слогу или споразумљење? А што се самих захтевања тиче, она су не само тако претерана, да ће се тешко моћи задовољити, него још скачу место да се спуштају. Они су Октобра месеца захтевали у новцу 800.000 фор. *и три* манастира, а сада захтевају 875.100 фор. и *чечири* манастира, осим тога половину резиденције и реалитета темишварске и вршачке епархије, и да им се ствари и намештај за карансебешку епархију набаве. Њег. светост рече, да су ово захтевања само двојице Румуна, с којима се митрополит њихов не слаже; али митрополит је потписао поменути елаборат румунски, и то сада, кад су Румуни своја захтевања повисили. Митрополит је њихов у једној одборској конференцији, која је међу неколиким члановима нашег одбора и неколиким Румунима држана, спустио захтевања најпре на 500.000 па онда на 400.000 фор., на што је владика арадски суму ту спустио на 350.000, а кад је њег. светост означила 200.000 фор. као наш максимум и њих позвала да свој минимум кажу, онда Румуни задржавши да сутра дан тај минимум искажу, остадоше при 400.000 фор., нити се митрополит њихов обзирао и на само оно, што је арадски владика као минимум означио. Има ли ту изгледа и моралне гарантије, да ће се Румуни са 250.000 фор. задовољити? Ја тога не видим, и зато мислим да ми с правног терена свог не силазимо, правда никога, па ни владу не ће увредити. Ако ми са свог правног основа сиђемо, онда ће нам се подметнути други који основ, или вероисповедан, о ком Румуни у свом пројекту говоре, или као што је митрополит њихов рекао: „Не ћу аритметику него потребу цркве,“ и доћи ћемо до тога да им толико дамо, колико потребе њихове захтевају. Г. вел. жупан Петровић напоменуо је с политичне стране и то, да не остављамо парнице за собом већ и због тога, што смо ми фондове оптеретили издавањима, која се под парницом не ће моћи чинити; али парница не ће на путу бити да ми интересе трошимо; капитали остају неповредни, и гарантују увек за суму, која би се Румунима досудила, нити ће икоји суд тога ради интересе секвестровати. А ко најпосле гарантује, да и са 250.000 фор. не ће до парница доћи? И тако би обзири нас тамо одвели да на све пристанемо што се од нас тражи. Останимо ми дакле на правној линији својој. Строга би правда била то, да Румуни ништа не добију, осим фундације за њих изреком намењене, као што је фундација патријарха Рајачића. Они су били у нашој јерархији само као индивидује, које као такове немају права корпорације, а још мање права народа, него се броје у ону корпорацију, у онај народ, под чијом су заштитом, под чијим правима и привилегијама и као индивидује права уживали. Никакав ни државни ни црквени ни народни акт није Румуне као народ или иначе с нама везао, но они се заклонише под привилегијама нашега народа, и сад се цепају кад општим законом имати могу слободу вероисповеди, коју су им до сад гарантовале наше привилегије, и то не само епархијско, него и јерархично. У таком случају ни код других вероисповеди нема нова епархија права да од старије што тражи. Међу тим осим строгога формалног права има и права, које се зове правичност (jus aequitatis), и по ком не треба нико да се богати туђом крајцаром, ма имао формално право на њу. Ја сам дакле тога мишљења да се Румунима изда она крајцара, која је од њих дошла у наше фондове, а то је онај новац, који је за време интеркалара од њих у један и други фонд ушао. Премда су фондови црквено-народни, српски, и премда по томе све, што у њих уђе, за рачун српске јерархије и српског народа долази, то ипак не можемо рећи, да није и румунска крајцара улазила, а да нам се не би пребацити могло да се ми остајући при строгом и формалном праву користимо њиховом крајцаром, зато нека им се изда што је њихово, а по рачуну чини 103 000 фор., и то по рачуну за Румуне корисном, јер је рачун вођен по садашњој саразмерности оба народа, која је у старије време за нас много пробитачнија била, јер је интеркалар долазио и од реалитета владичанских, који су српски, а то им није одбијено, јер није урачунано што је 200.000 фор. из интеркалара преко тасова потрошено на њих, почем су они понајвише у рестанцији били. Што се пак посмртних маса тиче, те су биле својина владика, који су српској јерархији припадали и Срби били, и што је од њих остало то је на основу прилегија српских, по институту чисто српском у фондове улазило. Каже се да су и те масе постале такође и од румунских крајцара, од њихових сидоксија и конвенција, али то је била плата владикама за њихову службу, и чим је као плата дошла у руке владици, постала је његова својина, тако да ју је за живота могао потрошити, а ако је што оставио, своје је оставио, Србин Србима, по гласу српских привилегија. На те масе Румуни дакле никаква права немају, и кад бисмо им и ту право признали, онда би признали опасно начело, које ће нас много даље одвести, а то је начело, да су владике биле и румунске, да је по томе и јерархија била и румунска, којим би путем таман онамо дошли, куд Румуни хоће, т. ј. да је и митрополија била и њихова, да се по томе и њени интеркалари и масе морај делити, и да би и саме резиденције и реалитете делити морали. Што се манастира тиче, то мислим да о њима не може бити ни разговора; они су задушбине српске, од Јакшића, српских кнезова, и других Срба основане. Ако манастири нису само зидине, него друго што,

---

БОРБА У ЖИВОТУ.

Први део.

(Продужење из бр. 43.)

„Ето напрстка, је ли девојко?“ рече Сничић задовољавајући се на њезин рачун. „Па шта каже тај напрстак?“

„Каже,“ одговори Климента сричући полагано, као да чита око некаке куле, „за-бо-ра-ви и о-про-сти.“

Сничић и Крагић насмејаше се од срца. „Тако ново!“ рече Сничић. „Тако лако!“ рече Крагић.

„Какво познавање природе човечије!“ рече Сничић.

„Како примењиво на прилике у животу!“ рече Крагић.

„А шта је с треницом?“ упита поглавица фирме адвокатске.

„Треница вели,“ одговори Климента, „што же-лиш, да ти дру-ги чи-ни, чи-ни и ти дру-го-ме!“

„То јест: варај да те не варају, је ли?“ рече г. Сничић.

„Ја не знам,“ продере се Климента дрмајући главом: „ја нисам адвокат.“

„Ја се бојим докторе,“ рече г. Сничић па се нагло обрну да би као поништио сваку последицу, која би могла доћи иза оне доскочице, „да кад би била адвокат, то би нашла да је оно златно правило половини браћеника. Они су у томе доста вешти — ма да је свет иначе доста глуп. — Па онда опет бацају сву кривицу на нас. Најпосле ми смо по нашему занату тешко што друго него огледала, г. Владо; долазе нам већином све прзнице и кавгаџије, људи који не изгледају баш увек ведро; па је управо неправда викати на нас кад показујемо намрштена лица. Ја мислим,“ рече г. Сничић, „да говорим у име моје и Крагићево?“

„Беспрекословно,“ рече Крагић.

„Па сад кад бих хтео Британ да нас послужи мастилом колико за један гутљај,“ рече г. Сничић враћајући се документима, „то да потпишемо, запечатимо и исправно предамо што само може бити пре, јер ће иначе кола доћи пре него што знамо где смо.“

Кад би се судило по изгледу, онда је за цело било за веровање, да ће кола стићи а да Британ не зна ни где је; јер он стајаше ту дубоко замишљен мерећи мислима доктора према адвокатима и адвокате према доктору, а њихове браћенике према обојици; па онда огледаше да сложи напрстак и треницу (са свим нова мисао за њега) с буди којом системом философском; на кратко замрсивши се са свим у теорије и школе философске. Али Климента, која је била његов добар ђеније — премда он никад не мишљаше да она што зна и уме, јер се слабо кад бавила вишим размишљавањем — изнесе мастила брзо и научи га шта му ваља даље радити послуживши се својим лактовима; а овим нежним мувањем тако му поврати памет, да се одмах раздремао и разгалио. Да не трошимо време казујући како је узео да се потпише бојажљиво — као обично људи његова стања, којима је перо и мастило ретка ствар, — и чисто неповерљиво као да се боји да не потпише своје име на документ, који он није написао те да се осрамоти само или као да би тим потписом изгубио силне новце какве; како се приближио оним актовима питајући очима доктора па кад му доктор макну главом а он онда опет оклевајући погледаше их пре него што ће их потписати (с чврсто згрченом руком). па и завирнувши мало испод њих да нема што оштро да му перо не запне; како је кад се већ потписа изгледао тако жалосно и очајно, као да се опростио онога тренутка са својом имаовином и својим пра-

онда баш треба да их имамо тамо, на границама нашим спрам Румуна. То су наши духовни бедеми, градови на оним границама против навале, која нам прети да стихију нашу до Дунава поплави. А што се права тиче, већ и сама државина од толико столећа, потврђена привилегијом од 21. Августа 1690 год., војује за нас и за наше право. Ако Румуни слоге ради и ту захтевају оно, што сами признају да је српско, то ће изићи на то, да ми, и то све ми, слоге ради чинимо оно, што год ко од нас хоће. Ако већина народа румунског доиста жели слогу и споразумљење с нама, то ће они од таког неумесног захтевања одустати; а ако им је већина у народу, као што је била међу изасланицима њиховима, који су туђе оруђе.... (Комисар: Није парламентарно нападати на оне, који ту нису.) Имате право.... Добро. Мој је предлог, да сабор закључи, да Румуни по праву строгом немају ништа из фондова тражити, но да им се по справедљивости одреди 103.000 фор. од интеркалара, и администрација народних фондова да се опуномоћи, да ову суму изда оним Румунима, који на то законито овлашћени буду; а ако тим не буду задовољни, да им се и то одрече и да на основу строгог права ствар иде путем парнице. Од манастира пак да им се не да ни један.

Патријарх вели да нема никакве разлике између интеркалара и посмртине; јер интеркалар састоји се од сидоксије и конвенције, а то је плата владици, вели да он има код Румуна у име сидоксије и конвенције 20.000 фор., пак да данас умре с каквим би образом то могли искати.

Др. *Милетић*: Да разјасним . . .

Комисар: Та ви г. др. Милетићу говорите непрестано.

Др. *Милетић*: Па морам разјаснити кад не схватају разлику. (Комисар пружа руку на Заставниковића да говори.)

Пук. *Заставниковић:* Сва господа, која су говорила о деоби, рекла су, да Румуни немају права ни на једну крајцару, а одбор је пронашао да имају 212.000 фор.

Др. *Милетић* (прекидајући): Та ни одбор није то нашао по праву него по справедљивости да им треба дати.

Пук. *Заставниковић* (наставља): Добро, ми смо пронашли из неких узрока, да им треба тих 212.000 фор. поклонити, а од куд се сад та сума на 250.000 повиси? Да ли ће Румуни тај поклон примити? Ја мислим, ако и они тако поштено мисле као ми, да ће рећи: ми не ћемо ваше крајцаре. Али они још више иште; а ми ћемо рећи да не можемо дати. Они ће онда на суд. Кад по праву ништа немају, ја им не би ништа ни дао. Што се тиче манастира, рећи ћу, да је њег. величанство запитало св. синод да ли може по канонима наше цркве подићи се румунска митрополија. Синод је рекао да може, али кад је то изрицао јамачно је имао пред очима, да је то и народ румунски хтео; уједно је рекао да им се може и манастир дати. (Гласови: Ако сабор пристане!) И ми смо сви прекјуче тога мишљења били, да примимо предлог њег. светости, а сад је све друкчије...

Др. *Милетић:* Није истина....

Мајор *Милекић:* Ни ми нисмо сви тако мислили!

Др. *Хаџић:* О претензији Румуна говорило се и говорило, и радило се и у одборима и конференцијама толико, да је већ са свим исцрпена ствар, па би излишно било још више говорити. Само морам једну околност да споменем, која важности ради мора се пре свега узети у обзир. А та је, на којој точки расправе стојимо. У поравнању стајали смо час заједно, час ми сами за се, час они за се; да ли сад стојимо на тој истој точки? Не стојимо! него на другој. Ми смо изаслали одбор да извиди и пронађе сав материјал; он је то учинио и дошло је до поравнања, — али они оду и тим је пут измирења пресечен; сад се налазимо на терену, где се не може о поравнању радити, сад само можемо као Срби да кажемо њег. величанству да смо ово за право и добро нашли. Док су ту били Румуни, могли смо с њима говорити и у погодбу се пуштати, али сад не можемо кад су отишли. У ствари смо мериторној. Рачуне смо извидели, ствар смо фиксирали; па сад није питање, би л' било добро оволико или онолико да им дамо, да ли ће пристати? Ми сад морамо као сабор према њег. величанству навести узроке, за што се није могло доћи до поравнања, него се разделише и услед тога шта смо по правди и свом уверењу пронашли, и шта им дајемо, те да тако назначимо максимум, који да буде достојан нас тако, да можемо и њег. величанству и свету с образом у очи погледати.

Гласови: Да гласамо!

Комисар: Колико је год господе говорило, сваки је разног мишљења био, и толико предлога има, да ја то не разумем.

(Продужиће се.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Одбор за насељавање странаца у Србији, који је састављен по закону од 10. Фебр. ов. год., објављује у званичним „*Српским Новинама*“ да је сума, овогодишњим буџетом за насељење странаца одређена, већ сва исцрпена, и странаца се за насељење пријавило из разних земаља толико, да се кроз више година не могу сви сместити ни снабдеги као што треба, а за ово се по наведеном закону трошити могу само суме, које се годишње буџетом нарочито одреде. С тога је поменути одбор нашао за добро да обзнани ово свима, којих се тиче, како се поради насељавања не би овамо обраћали и долазећи себе трошку излагали.

* У Београду, 22. Априла. Г. Миша Анастасијевић, који је пре две године влади српској поклонио за научне цели своју велику кућу овде у Београду на великој пијаци, чувши да влада намерава лик његов дати да се изради и метне у великој сали те куће, дао је о свом трошку лик свој израдити у Бечу, и пре неколико дана послао га је у богато украшеном оквиру као дар министарству просвете и црквених дела. Дар је овај по заповести Његове Светлости примљен са захвалношћу, коју је министар просвете и црквених дела по налогу светлог кнеза изјавио дародавцу. Лик исти налази се сад изложен у сали велике школе.

Економско одељење министарства финанције обнародовало је правила за трку, која ће бити у Београду 25. Маја ов. год. У свему ће бити четири трке: у првој учествују официри, у другој народни коњаници, у трећој који год хоће, а у четвртој оних шест коња, који у првој, другој и трећој добију награду. Официри и народни коњаници јашу на својим коњима, и то такима, који нису за трку обучавани људима од заната, и које они имају бар већ три месеца. У првој и другој трци искључени су коњи, који су лане ма у којој трци добили прву награду. У једној трци не могу трчати више од 10 коња; а ако их буде више, онда ће се поделити у два одељења, па најбржи коњи из првог и другог одељења трчаће још један пут међу собом. За прве три трке имају по две награде, прву добија онај, који први стигне на опредељено место, а другу други. За четврту је трку једна награда, и ту добија онај који први од њих шесторице дође на опредељено место. Награде су пак ове: за прву трку прва 80 ♯ а друга 20 ♯, за другу прва 80 ♯ а друга 20, за трећу прва 100 ♯ а друга 25 ♯, и за четврту 50 ♯. После четврте трке, т. ј. после свршених трка за награде, могу поједини људи, који се међу собом договоре, утркивати се у опкладу на својим или чијим другим коњима, но и ти се морају напред пријавити и уписати као и остали. Уписује се пак код деловође одбора г. Д. Јоксића најдаље до претпоследњег дана кад ће трка бити. Пре и после треће трке мериће се не само колико је тежак такум коњски, т. ј. седло и узде с целим прибором, но и утркач који ће јахати; ако би се видело да је тежина према јачини коња сувише лака, додаће се утркачу у једном ћемеру до 11 фунти сачме, коју мора на себи носити, јер тим ће се терет у праведну сразмерицу довести са снагом коња према племенитости расе. Ако хатови и кобиле трче заједно, ове ће добити барем 5 фунти терета мање. Трка почиње у 4 часа по подне. Сва остала правила иста су као и о лањској трци. До године ће се одредити награда искључиво за трку коња, који су у нашој земљи одгајени, при чему ће првенство имати ждребад, која произлазе од ајгира из државне ергеле и у Србији су ождребљена и одгајена.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Јавно мишљење свуд показује највеће учешће и гнушање своје на злочино дело, ког је президент сједињених држава жртва. Том учешћу јавнога мишљења одговарају и саме владе. Као год све остале, за које смо споменули у прошастом листу, тако је и аустријска, чим је чула да је Линкун убијен, посланику американском у Бечу, а уједно и у Вашингтону преко своје посаобине, изјавила своју жалост због тога несрећног догађаја. Што се пак тиче самога убијства, све се више дознаје да је од стране југоваца одавно био скројен план, да се Линкун а с њим и остали знатнији људи поубијају. Неко је у једним новинама, што излазе у држави Алабами, још Декембра месеца позивао јавно на уписанију за 100 милиона долара, па да се нађу људи да их убију, те тим начином да се јужне државе ослободе рата и мир себи поврате, и сам је за ту богомрску ствар уписао 1000 долара. Завере оваке чињене су већ више пута. Још кад први пут Линкун дође на владу, спасао се те га не убише у Балтимори само тако, што је из вароши отишао пешице преобучен као сељак. Сиромах, као да је предвиђао да ће главом платити своје велико предузеће! У првој беседи, коју је изговорио кад га изабраше за президента, рекао је: „Још ће морати много људи да се жртвује, док робље буде ослобођено!“ Па се речи те ето испунише и на њему самом! Убијца кад га је убио викаше: „Тако увек тиранима!“ Линкун тиранин! „Али да — пише „*Нов. Сл. Преса*“ — енглеске су га новине увек тако називале. Куршум, који је Линкуна убио, саливен је од слова, којима су штампани такви чланци; нож, којим су Сјуард и његов син избодени, наоштрен је на тоцилу енглеском. Истина, новине енглеске, као што „*Тајмс*“ чини, покушавају да поправе што су до сад починиле. Сва штампа као из једног гласа изражава само жалост и гнушање. Али торијевачки листови „*Хералд*“ и „*Стендард*“ употребљавају ту прилику да изруже Џонсона, *) ком је сад поверена врховна власт. С убијцом Бутом и његовим друговима поступају благо, за њих кажу да су морали полудети. О Џонсону пак ови аристократски листови веле: „Нож или куршум може у руци најслабијег срва, који у човечијем виду пузи по земљи, променити народима судбину или струју времена одвести у друго корито.“ А одмах за тим без икаква прелаза: „Овај незналица и неспособни човек; овај крвожедни лупеж, који рече да југовачке воће хоће да обеси двадесет пута више него што је обешен Хаман, који господара свог наговараше да истреби Јевреје; та пијаница, који је као пена у казану пливао на површини револуције; тај човек, који кад је трезан не зна ни једне речи честито енглески да изговори и напише, који и не зна шта су то племенита осећања — тај Андрија Џонсон доиста је сад президент сједињених држава!“ Тако говори торијевачка штампа баш сада кад се истом јавило да је убијен Линкун! Каква ће још плода принети ово страшно дражење између Енглеске и Америке?“

*) Андрија Џонсон, садашњи президент, од заната је кројач, и до 20-те своје године није знао ни читати ни писати.

вима; нити како после не скидаше чисто очију с оне плаветне торбе, у коју оставише документе с његовим потписом. Па онда о томе како се Климента, гласно смејући се својој важности и своме новоме достојанству, наслони обојим лактовима на астал и наклони нањ као орао какав, па онда како наслони главу на леву руку, као да то мора да буде пре него што ће нешто да уврача шарама неким, за које је требало мало мастила и мало да се размисли, па онда да их нацрта пером и језиком. Па баш ни о томе како омрчивши се једном о мастило, ожедни управо за њим, као оно тигрови кад се омрче о неку другу течност; па поче да се потписује на свако парче хартије, којег се само докопа. На кратко доктор се ослободи својега аманета и одговорности сваке, а Влада узе све на себе и лепо беше стао на пут самостална живота.

(Продужиће се.)

Иначе с политичним новостима данас смо врло сиромашни, и да није овог догађаја у Америци, којим се новине готово искључиво занимају, слабо би се и имало о чему разговарати.

Шлезвиг-холштајнска ствар већ је тако тегобна и мрска постала, да је по готову и досадно њом се занимати, премда у крилу свом носи клицу великог заплета. „*Ген. К-ција*“ извештава да је Аустрија одобрила, да Пруска за ово док у војводствима траје привремено стање узме килско пристаниште и ту направи станицу за известан број својих убојних лађа, а Пруска је опет обећала да ће умалити војску коју је тамо послала. Али, као што ствари стоје, Пруска нит ће војске умалити нит се у Килу наместити само за време. Она се намешта и у Килу и Рендсбургу. Рендсбург ће да буде оружница за пруску потребу. Ту се већ привлачи оружје и муниција и подижу различите војне лабораторије. А у Килу опет у велико раде пруски инцинири и мере земљу око Фридрихсорта. Два Енглеза, с којима је влада уговорила да сагради пристаниште, већ су у Берлину. Ово све говори за оно, што рекосмо да Пруска ту не смишља настанити се само за време.

„*Бечи Хирадо*“ пише да има нека потајно наштампана књига, која је растурена међу Словене по Угарској „да се раздраже против Мацара“ и да се склоне да обишавши земаљски сабор дођу у Беч на сабар државни, јер „државни је сабор једина централна точка свим Словенима у монархији, где сједињени могу продрети са својим народним намерама.“ Намесништво је наредило строго да се те књиге узапте и пронађе од куда су дошле. Много их је већ нађено и одузето. — 17. ов. м. државном је сабору саопштен уговор за трговину с Пруском. Сабор се једнако занима буџетом и у томе решава све по предлогу финанцијског одбора против министарства.

У Букурешту је одређено било да 1. Маја престану поште аустријска и руска па да их прими влада румунска. То је сад опет одложено за месец дана.

18. ов. м. у Петербургу је регентски савет под председавањем великога кнеза Константина из руку царског комисара, који тај дан у јутру стиже из Нице, примио у свечаној седници царом у Ници 12. Апр. потписани манифест, у ком се одостоверава да је умрьо велики кнез наследник Никола и у једно други царев син Александар проглашује за наследника. Царска ће се породица вратити око половине Маја. Упокојени ће се свечано погребсти у Петербургу 11. Маја.

Данска је влада припознала привремену заставу полабских војводсгва, али ова опет зато не уживају све повластице, које имају остали народи.

У Паризу је 18. овога месеца обнародован декрет, којим се царица поставља за регентку док се цар не врати из Алжира. Цар је 17. овога месеца у вече! био у Лиону, где га с одушевљењем примише. 18-га у 10 часова пред подне дочекао је руског цара и поздравио га на гвозденом путу, а за тим у 11 часова наставио пут у Марсељ, где је приспео у 6 часова у вече. По вароши се, која је сва била искићена заставама, возио на отвореним колима без икакве пратње; примили су га и ту с пуним одушевљењем. Сутра дан у 9 часова из јутра имао се навести на море па отпутовати даље. — Књижевник Сен-Беф доиста је наименован за сенатора. — Кажу да су се у Паризу здраво забринули што је сад Џонсон президент у Америци, јер он је отпре негде казао, да се од Енглеске и Француске мора искати 700 милиона долара у име накнаде што је оштећена американска трговина.

Римски дописник млетачких новина, који је увек врло добро извештен, извешава да је посланство Вегецијино у Риму „крунисанно најлепшим успехом.“ Тако исто јавља и париски „*Монд*“. Па доиста и биће да се у одношајима Рима према Италији спрема знаменита промена. У Паризу се 19. ов. м. међу члановима законодавног тела разносило да је папа готов да призна све, што је у Италији урађено, ако се краљ Виктор Еманујило измири с позбаћаним владаоцима италијанским, па је и казао шта би се у том погледу имало учинити.

Народна скупштина италијанска имала је 16. ов. м. последњу седницу у Турину. Ту је с великим задовољством примила предлог, да се изрази да се Турин показао заслужан за отаџбину. Сенат је 17. ов. м. избацио у закону о рекрутацији први чланак, који богословце ослобођава од војничке службе; по томе они у напредак морају служити у војсци као и сви други житељи.

По најновијим гласовима, који су из Новог Јорка стигли под 7. ов. м., Линкун је погребен с великом свечаношћу. Сјуарду и оцу и сину боље је. Президент Џонсон јавно се изјасниo: „Издајници ће добити заслужену казну; штедети људе, који су очевидно у кривицу помешани, значи грешити се о поверење народно.“ Лафајет Форстер, који је постављен за вице-президента, изјавно је да јавно мишљење има право, што иште да се поступа строго. Президент Џонсон ставио се у споразумљење с генералом Грентом па у следству тога у Виргинији су врло многи позатворани. Сјуарда је ишао да убије не брат онога Бута, што је убио Линкуна, већ неки Сират, и у Уашингтону је више другова његових позатворано. Доказало се да је била велика завера. Сећају се да су онај дан, кад је Линкун убијен, неки подозриви људи тражили и вице-президента и још друга лица која су на великим местима. Генерал Бутлер је дозван да управља свим, што се предузима за општу сигурност Вилкеза Бута — тако се зове убијца Линкунов — траже по Мериленду. Џеферсон Девис побегао је из Денвила у Георгију. Командант у Ричмонду, генерал Вајцел, наредио је био да се сакупи законодавство Виргиније; ту су његову наредбу укинуле савезне власти. У Мобилу су се југовци бранили упорно, али је северачка војска под генералима Канбијом и Грангером ипак продрла у варош; посада, у којој беше до 15.000 људи, скоро је сва заробљена. Џонстона гони испред себе генерал Шерман, а иза леђа му стоји део војске генерала Грента и Томасове и Шериданове коњице. До неколико дана Џонстон ће с целом својом војском бити у рукама војске северачке. Од страха оног, који беше завладао кад Линкун би убијен, мало су се опоравили. Ацио је на злато пало од 52 на 47, и све опет иде својим редовним путем.

БЕОГРАДСКЕ НОВОСТИ.

* Као што јависмо ономадне, трка ће ове године бити трећи дан Духова. Правила о њој саопштавамо напред у данашњем листу. По тима, пошто се сврше трке с наградама, биће трка појединих људи у опкладу. Ми смо овлашћени све оне из Београда, који хоће да се ту утркују у опкладу, позвати да се изволе заранije преко наших или ма којих других овдашњих новина јавити. Они из унутрашњости имају се писмено обратити деловођи одбора г. Д. Јокићу.

* Овдашња јеванђеличка општина ових је дана као у знак благовољења за послату од њеног свештеника г. Данила Келна књигу „Serbien und die Serben von Rev. Denton“, за коју смо јавили у бр. 11. ових новина, добила на дар од њихових величанства краља и краљице пруске два покрова за олтар са свим нужним прибором, који ће се идуће недеље од 11 до 5 часова моћи видети. Том приликом биће изложен тас за драговољне подарке, који ће се употребити на оправку и украшење цркве, које је врло потребно, јер ће Јулија месеца ове године ту бити састанак свију свештеника јеванђеличких из подунавских кнежевина и из Добруче.

* Код војничких штала у Београду и Топчидеру продаје се ђубре по грош чарш. од кола. Ко хоће да купи, треба да се јави дотичним гарнизонерима.

* Петролеј се почео код нас сад много трошити. Али не само ваља с њим смотрено поступати, јер је врло запаљив па може ласно несрећу направити, него и мотрити треба какав се узима. Нечист и са задахом јако је шкодљив и може човека да угуши; зато нико нека не штеди грош више дати па нек узме чист, јер ће сачувати себи здравље. Нарочито бисмо кавеџијама, који вечером пале петролеј, препоручили да гледају какав узимају, јер гости не долазе у каване да се гуше. Најчистија петролеја може се добити код Симона Ландаја до државне штампарије.

НАЈНОВИЈА ПОШТА.

У Паризу се 20. ов. м. разносио глас, да је лорд Палмерстон или умрьо или лежи на самрти. — Цар Наполеон ће из Алжира ићи у Оран, Бону и Константину, а кад се буде враћао у Француску, на море ће се навести у Орану. — Из Уашингтона дознаје се да је завера ишла да поубија све чланове кабинета. Бут има шесторицу другова, који су с њим у злочинство помешани. Пре него што ће убити Линкуна, послао је вице-президенту Џонсону своју карту за походе да би га примио к себи, али га срећом не нађе код куће. За Линкуна намењени куршум често је многима показивао; он и Сират, ком ће право име бити Тинт, познати су у домовини својој Мериленду као присталице бунта.

Курс. # ц. 5 фр. 11 н., сребро 6½%.

ОГЛАСИ.

Стецишта. 3. Маја на суду окр. беогр. над масом пок Илије, наследника пок. Марка Савића из Венчана, — и на суду окр. шаб. над имањем пок. Васе Којића из Церовца; — 4. Маја на суду окр. круш. над масом пок. Богољуба, наследника пок. Василија Коматовића из Вел Трстеника, — и на суду окр. шаб. над имањем пок. Ђуре Милинковића из Шапца; — 7. Маја на суду окр. подр. над масом пок. Ђоке Красавчевића из Коретине; — 10. Маја на суду окр. шаб. над имањем Лазара Јовановића из Босне; — 11. Маја на суду окр. шаб. над масом пок. Живка, наследника пок. Николе Петровића из Варне.

Продаје. 10. Маја у Гроцкој имање свештеника Николе Јовановића.

Позиви. Лудмила, жена Димитрија Стојановића кројача у Београду, — и Туркиња Шерифа Абу из Видина 30. Маја суду вар. Београда; — Ђорђе Мишковић из Феудвара у Аустрији, — и Јосиф Шах столар из Крушевца, за годину дана суду вар. Београда да приме неке своје новце.

У правительствено-военой радионици овдашньой преко пута военe Академіе има знатна количина одпадака чояны, плетены и кожны разны (фурди) као и краяца чояны на продаю; тога ради позива се свакій, кои хоће да купи ове одпадке, да 26. ов. месеца дође у авлію предпоменуте радионице, где ће се на лицитаціи фурда продавати, и траће лицитація док се годъ сва не распрода. (3—3)

Е. № 1078. Изъ канцеларіе економногъ оделѣня военогъ министарства 13. Априла 1865. у Београду.

Др. **КОН,** зубни лекар из Беча, приспео је у Београд и са станом се налази у гостионици код „Јелена“ бр. 4. (3—6)

Потписани имам част објавити, да у мојој ново отвореној трговини

ГОТОВИХ МУШКИХ ХАЉИНА,

коју снабдевам из Беча од

Н. ТОДОРОВИЋА И КОМП.,

имам намештеног кројача, који поправља ако на којој хаљини, коју би ко узео, има штогод да се поправи, а тако исто и узима меру за сваку наруџбину, која ће се израдити у Бечу. Тога ради препоручујем се и молим да би свак, који би каквих хаљина потребовао, изволио походити ме, па ако готових нема, узеће му се мера и за најкраће време израдити. Добрим радом свак ће бити пуно задовољан, а цена је са свим умерена.

Трговина ова, која се сад налази код српске круне, до недељу дана премештена ће бити у кућу Ђ. Ђурића на великој пијаци.

У Београду, 21. Априла 1865.

(1—3) **МИЈАИЛО МИЈОВИЋ.**

Издаје и уређује Милош Поповић.

У државној штампарији.